

ΠΕΡΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ.

Τὸ ὡραῖον κλίμα καὶ ἡ καθαρὰ ἀτμοσφαῖρα τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν καθιστῶσι τὸν ἐκεῖσε οὐρανὸν ἀντικείμενον μείζονος θαυμασμοῦ καὶ περιεργείας ἢ εἰς ἄλλο τι μέρος τῆς οἰκουμένης. Οἱ λαοὶ τῶν μερῶν ἐκείνων, ὡς ἐκ τῆς ποιμενικῆς αὐτῶν ζωῆς, ἠδύναντο εὐχόλως νὰ παρατηρῶσι διὰ νυκτὸς τὸ λαμπρὸν θέαμα τοῦ στερεώματος, ὃπερ ἔκειτο, οὕτως εἰπεῖν, ἀπέναντι τῆς ὁράσεώς των. Οἱ δ' ἀπλοῖκοι νόες, ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ τοιούτου θαυμασμοῦ καὶ τῆς περιεργείας διατελοῦντες, ἀνεχάλυψάν τινας τῶν προφανεστέρων μεταβολῶν τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ ἐπειδὴ αἱ μεταβολαὶ αὗται ἦσαν στενῶς συνδεδεμέναι μὲ τὰς τῶν ὥρων τοῦ ἔτους, στοχασμοὶ πρακτικῆς ὠφελείας συνηνώθησαν μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς παρατηρήσεως. Τὰ οὐράνια ταῦτα φαινόμενα, σχετιζόμενα οὕτω πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀνάγκας τῶν κοινωνιῶν καὶ πρὸς τὴν γεωργίαν ὠδήγησαν βαθμηδὸν εἰς ἐκτενεστέρας καὶ ἀκριβεστέρας ἐρεῦνας. Ἐνῶ λοιπὸν ἡ ἀληθὴς αὐτῶν φύσις ἔμενεν ἄγνωστος, οἱ δὲ νόμοι καὶ αἱ αἰτίαι τῶν κινήσεών των ἀκατάληπτοι, ἡ λατρεία ἣτις κατὰ φυσικὸν λόγον ὤφειλεν ἰδίως νὰ λάβῃ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκ τῆς θεωρίας οὐχὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ἀλλὰ τῆς πρώτης αὐτῶν αἰτίας, προσλαβοῦσα τὸν χαρακτῆρα χαμερποῦς δεισιδαιμονίας, μετηνέχθη εἰς αὐτὰ τὰ οὐράνια σώματα, ἅτινα βεβαίως διήγειραν αἰσθήματα θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ ἀπὸ μέρους τῶν λαῶν, ὄντα ἢ λαμπροτέρα μερὶς τοῦ ὁρατοῦ κόσμου.

Κατ' ἄμεσον δὲ συσχετισμὸν, ἔλαβε χώραν καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς γνώσεως ταύτης τῶν ἀστέρων πρὸς τὰς πλάνας τῆς Ἀστρολογίας. Ἀμα αἱ ἀτρονομικαὶ παρατηρήσεις προέβησαν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ σημειῶσι τὰς περιόδους ἐκείνας τὰς καλουμένας κύκλους, καθ' ἃς αἱ οὐράνιοι κινήσεις καὶ αἱ θέσεις τῶν πλανητῶν ἐπανήρχοντο εἰς τὰ αὐτὰ σημεία, ἱκανοποιήθη ἀρκούντως ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ εἰσδύωσιν εἰς τὸ μέλλον. Ἡ πρόρρησις τῶν οὐρανίων φαινομένων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἐκλείψεων προέτρεπε τοὺς μὲν ἀπαιδεύτους νὰ προσδοκῶσι, τοὺς δὲ σοφοὺς πολλάκις νὰ πιστεύωσιν ὅτι καὶ διάφορα ἄλλα συμβάντα ἠδύναντο δηθεῖν νὰ προρρηθῶσι. Ἐντεῦθεν ὁ συνδυασμὸς διαφόρων αἰτίων ἅτινα προήγαγον μὲν τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἀστρονομίας καὶ περιέβαλον αὐτὴν ἱερὸν χαρακτῆρα κατὰ τὰς πρώτας ἐποχὰς τῆς ἀνθρωπίνου κοινωνίας, ἀλλὰ συγχρόνως παρήγαγον καὶ τὴν ψευδοτέχνην ἐπιστήμην τὴν καλουμένην Ἀστρομαντείαν ἢ Ἀστρολογίαν.

Αἱ ἐμφανίσεις λοιπὸν τῶν ἐκλείψεων καὶ τῶν κομητῶν ἐθεωρήθησαν ὡς προγνωστικὰ δυστυχημάτων καὶ δημοσίων συμφορῶν. Αἱ θέσεις καὶ οἱ συνόδοι τῶν πλανητῶν ἐθεωρήθησαν ὡς ἐπενεργοῦσαι εἰς τὰς τύχας τῶν ἐπικρατειῶν καὶ τῶν ἀτόμων. Καὶ οὕτως αἱ κινήσεις αὐτῶν ἐνησχόλουν τὰ

πνεύματα πρὸς τὴν μελέτην αὐτῶν, ἐν γένει μὲν ὅπως συντελῶσιν εἰς τὴν πρόρρησιν τῶν μελλόντων, οὐχ ἥττον δὲ καὶ διὰ νὰ περιποιῶσιν εἰς τοὺς σπουδάζοντας ὑπεροχὴν τινα καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ λαοῦ. Πιθανὸν ὁμῶς ὅτι πολλάκις καὶ αὐτοὶ οἱ ἀστρολόγοι μὴ δυνάμενοι ἄλλως πως νὰ ἐξακολουθῶσι τὰς ἀστρονομικὰς τῶν παρατηρήσεις ἠναγκάζοντο νὰ συμμορφῶνται μὲ τὰς προλήψεις τῆς ἐποχῆς τῶν διὰ νὰ διανύωσιν ἀκινδύνως τὸ στάδιον τῶν προσελκύνοντες συγχρόνως εἰς ἑαυτοὺς τὸ σέβας πάντων.

Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἱστορίᾳ παντὸς ἔθνους τῆς Ἀνατολῆς ἀναφαίνεται ἡ Ἀστρολογία. Οἱ Σῖναι ἐτίμων αὐτὴν ὡς τὴν Ἱατρικὴν καὶ τὴν Γεωργίαν. Οἱ Χαλδαῖοι τὴν ἐκαλλιέργουν ἐπιμελῶς. Οἱ Ἰνδοὶ ἐκανόνιζον τὰς ἀξιολογώτερας πράξεις τοῦ βίου τῶν διὰ τῶν ἀστέρων. Μεταξὺ τῶν Αἰγυπτίων ἐνυπῆρχεν ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων. Οἱ Ἑβραῖοι ἐπὶ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν φαίνονται διδασχθέντες τὴν τέχνην ταύτην καὶ σπουδαίως ἔκτοτε εἰς αὐτὴν μεμυημένοι. Οἱ πλείστοι τῶν ἐνδοξοτέρων συγγραφέων τῆς ἀστρολογίας ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Καλιφῶν ἦσαν Ἑβραῖοι ἤτοι ὁ Μεσσαχάλ, ὁ Μωσῆς Μαϊμὼν καὶ ἕτεροι.

Ἐν Ἑλλάδι τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς κλασσικοὺς αὐτῆς αἰῶνας, οὐδεμίαν ἡ Ἀστρολογία εὗρεν ὑποδοχὴν, ἀλλ' οὐδὲ ἵχνη αὐτῆς ἀνευρίσκομεν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν ἀστρονόμοις. Τὸ ἀστρολογικὸν ἄρα σύστημα δὲν συνεβιάζετο μετὰ τῆς ἐπικρατούσης ἀλληγορικῆς μυθολογίας· τὰ μαντεῖα καὶ οἱ χρησμοὶ ἐπῆρχουν εἰς τὸ νὰ ἱκανοποιῶσι τὴν πρὸς τὰ τερατώδη κλίσιν τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ παρὰ Ῥωμαίοις ἡ Ἀστρολογία ἐκαλλιεργήθη ἐπιμόνως μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρχόν τινες μεταξὺ αὐτῶν τοσούτῳ δεισιδαίμονες, ὥστε καὶ εἰς τὰς παραμικρὰς ὑποθέσεις τῶν κατέφευγον εἰς τὴν ἀστρολογίαν. Ὁ Σουετόνιος, ὁ Τάκιτος καὶ ἄλλοι διηγοῦνται ὅτι, ἐὰν αἱ προρρήσεις τῶν ἀστρολόγων ἀπέβαινον ψευδεῖς, οὗτοι κατεδικάζοντο εἰς θάνατον, ἂν δ' ἀληθεῖς ἀπελάμβανον πλουσίας ἀνταμοιβὰς καὶ μεγάλας τιμὰς.

Τὸν δεῦτερον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα ἡ Ἀστρολογία ἐπεκράτει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτὸς δ' ὁ Πτολεμαῖος ἐπλανήθη ὑπ' αὐτῆς, ὑπάρχει σύγγραμμά τι καλούμενον Τετράβιβλος, εἰς αὐτὸν τὸν ἀστρονόμον ἀποδιδόμενον καὶ περιγράρον τὰ τῆς ἀστρολογίας. Καίτοι δὲ τινες ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ συγγραφέως, ἀπλῶς διότι εἶναι ἀστρολογικόν, τοῦτο οὐδόλως ἀρκεῖ ὅπως τὸν ἀθώωσιν.

Ἡ ἐν Ἰσπανίᾳ ἀποκατάστασις τῶν Μαύρων καὶ αἱ σταυροφορίαι εἰσήγαγον ἢ μᾶλλον προήγαγον τὴν ἐξάσκησιν τῆς τέχνης ταύτης παρὰ τοῖς ἀπογόνοις τῶν βαρβάρων οἵτινες εἶχον καταστρέψει τὸ Ῥωμαϊκὸν Κράτος. Ἀκολουθῶς ὁμῶς ἡ Ἀστρολογία ὑπέστη τροποποιήσιν τινα καθ' ἣν ἐβεβαίουν ὅτι οἱ ἀστέρες μὴ ἔχοντες ἰσχὺν εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν βίαν ἐδείκνυν ἀπλῶς τὴν τάσιν αὐτῶν ἢ γνώμην δ' αὕτη, ἀφίνουσα οὕτω τὴν θέλησιν ἐλευθέραν, ἦτο ἡ προσφορωτέρα καταφυγὴ τῶν ἀστρολόγων ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας τῶν προρρήσεών τῶν. Ἐγνωμοδότουν λοιπὸν ὅτι, ἡ

ἀστρολογία τότε μόνον τελεσφορεῖ, ὁπότε ἄλλη τις αἰτία δὲν παρεμβάλλεται ἐν τῷ μεταξὺ ἀντενεργοῦσα.

Οἱ χριστιανοὶ τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ὑπέκυψαν μὲν ἐνίοτε κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας εἰς τὴν ἀστρολογικὴν πλάνην, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ Γραικορωμαῖοι αὐτοκράτορες, καθ' ἃ ἀναφέρει καὶ ὁ Α. Κοραῆς ἐν τοῖς Ἡρολεγομένοις αὐτοῦ εἰς τὰς πρὸς Τιμόθεον καὶ Τίτον ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου Σελι 8. λέγων: « Ἀπὸ τὴν αὐλήν αὐτῶν δὲν ἔλειπε » ποτὲ καὶ κανένας λαοπλάνος, ἀξίωμα καὶ ὄνομα φέρων Ἀστρολόγου, τὸν » ὁποῖον ἐσυμβουλεύετο ὁ αὐτοκράτωρ εἰς ὅλας τοῦ τὰς πράξεις καὶ τὰς » ἐπιχειρήσεις, ἀκόμη καὶ εἰς τὰς σωματικὰς τοῦ ἀρρωστίας.»

Ἄλλ' ἡ ἐκκλησία κατώρθωσεν ἐγκαίρως καὶ ἐπισήμως ἵνα κατακρίνῃ τὴν Ἀστρολογίαν, ὡς ψευδῆ δοξασίαν τῶν τοῦ Πρισκιλλιανοῦ αἱρέσεων.

Περαίνοντες τὴν σύντομον ταύτην περὶ Ἀστρολογίας πραγματείαν, ἐπιφέρομεν πρὸς συμπλήρωσιν τὰ ὀνόματά τινων ἐκ τῶν διασημοτέρων ἀστρολόγων, οἵτινες κατὰ διαφόρους ἐποχὰς περιέπαιξαν τὴν εὐπιστίαν τῶν λαῶν καὶ τῶν βασιλέων τῆς Εὐρώπης.

Τὸν II. αἰῶνα περίφημός τις μαθηματικὸς καὶ ἀστρολόγος Στόμφλερ καλούμενος, προσήρτησε παγκόσμιον κατακλυσμὸν συμβησόμενον περὶ τὸν μῆνα Φεβρουάριον τοῦ 1524, διότι τότε οἱ τρεῖς πλανῆται, Κρόνος, Ζεὺς, καὶ Ἄρης, εὕρισκοντο ἐν συνόδῳ εἰς τὸ ζώδιον τοῦ Ὑδροχόου. Μέγας φόβος καὶ τρόμος κατέλαβεν ἅπασαν τὴν Εὐρώπην. Ἀναφέρουν δ' οἱ συγγραφεῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν παραλίων μερῶν τῆς Γερμανίας πτοηθέντες ἔσπευσαν νὰ ἐκποιήσωσιν ἐν ἐλαχίστῃ τιμῇ τὰ κτήματά των εἰς ἐκείνους οἵτινες ἀσμένως ἐπωφελήθησαν τὴν τοιαύτην μωρὰν εὐπιστίαν αὐτῶν. Ἐκαστος δ' ἐπρομηθεύθη πλοιάριον τι διὰ κιβωτόν. Δόκτωρ τις τῆς Τολδόσης, ὀνόματι Ὑριόλ, κατεσκεύασε μεγάλην κιβωτόν διὰ νὰ σωθῇ ἐν αὐτῇ μετὰ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν φίλων του. Τὰ αὐτὰ δὲ προφυλακτικὰ μέσα ἐλήφθησαν καὶ ἐν Ἰταλίᾳ. Ἀλλ' ὁ ἀπαίσιος μὴν ἐλθὼν παρήλθε καὶ οὐδὲ σταγὼν ὕδατος ἐφάνη. Ὅσοῦτω ἀνυδρὸς ὑπῆρξε, λέγουσιν, ὁ Φεβρουάριος τοῦ ἔτους ἐκείνου.

Ἄλλος διάσημος ἀστρολόγος, ἦτο ὁ Μιχαὴλ Ναστράδαμος. Ἐγεννήθη οὗτος ἐν Σαίν-Ρεμί τῆς Γαλλίας τῷ 1503. Ἐξέδωκε δὲ εἰς ὕψος σκοτεινὸν καὶ εἰς μαντικὴν φρασεολογίαν τὴν « Ἐκατονταετηρίδα τῶν Προφητειῶν » του, ἀφιερωθείσαν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Ἐρρίκον, ὅστις, ἐνεκεν τῆς ἐξόχου φήμης τοῦ συγγράψαντος, προσεκάλεσεν αὐτόν εἰς τὴν Αὐλήν του, τῷ ἀπένειμε μεγάλας τιμὰς, καὶ ἔπειτα τὸν διέταξε νὰ μεταβῇ εἰς Βλουά διὰ νὰ ἐπισκευθῇ τοὺς βασιλόπαιδας, νὰ συντάξῃ τὰ ὠροσκόπια αὐτῶν καὶ νὰ προσέπη τὴν μέλλουσαν τύχην των. Ἡ δὲ σύζυγος τοῦ εἰρημένου βασιλέως τῆς Γαλλίας, ἡ Αἰκατερίνη ἐκ Μεδίκων, καί ται γυνὴ μεγαλοφυῆς, ἐπίστευε μετὰ τοῦ ὄχλου τοὺς παραλογισμοὺς τῶν ἀστρολογικῶν κρίσεων. Οἱ καθηγηταὶ τῆς ψευδοτέχνης ταύτης ἀπελάμβανον τοσαύτην τιμὴν ἐν τῇ Β. Αὐλῇ ὥστε καὶ αἱ μηδαμιναὶ πράξεις ὑπεβάλλοντο παρ' αὐτῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀπόρατον τῶν ἀστέρων.

Τὸν 1570. αἰῶνα διέπρεψεν ὁ ἄγγλος Δόκτωρ καὶ ἀστρολόγος Ἰωάννης Δη. Ὅτε ἀνηγορεύθη βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἡ Ἐλισάβετ, ὁ εὐνοούμενος αὐτῆς Ῥοβέρτος Δῶδλεϋ, ἐστάλη ἵνα λάβῃ τὴν γνώμην τοῦ Δόκτορος περὶ τῆς θέσεως τῶν ἀστέρων καὶ οὕτω νὰ προσδιορισθῇ αἰσίως ἡ ἡμέρα τῆς στέψεως τῆς βασιλίσσης.

Μετ' αὐτὸν ἤρξατο τὸ ἀστρολογικὸν αὐτοῦ στάδιον ὁ Γουλιέλμος Λίλης τὸ 1644 δημοσιεύσας τὸ Προφητικὸν ἡμερολόγιόν του. Τὰ δ' ἀντίτυπα αὐτοῦ ἐξηντλήθησαν ἐν ἀχαρεὶ ὑπὸ τῆς ἀπληστίας μεθ' ἧς τὸ δημόσιον τῆς Ἀγγλίας ἀπεδέξατο τὰς προρρήσεις του.

Ἐρχεται ἐπὶ τέλους καὶ ὁ τελευταῖος τῶν Γάλλων ἀστρολόγων Μορέν ὅστις ἐδαπάνησεν ὅλην τριακονταετίαν διὰ τὴν «Γαλλικὴν Ἀστρολογίαν» του. Οὗτος δὲν ἐπίστευε προσέτι ὅτι ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον. Ἀντίπαλος δ' αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ φιλόσοφος Γκασσέντης, ὅστις συνέγραψε κατὰ τῆς ψευδοῦς ταύτης ἐπιστήμης. Πρὸς ἀντεκδίκησιν ὁ ῥηθεὶς ἀστρολόγος πολλάκις προὔλεγε τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ ἀντιπάλου του, ἀλλ' ἐκάστοτε ἀπετύγγανε. Προεῖπε δὲ καὶ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου 16. ἀλλὰ καὶ εἰς τοῦτο ὡσαύτως ἀπέτυχε.

Πλεῖστα περιστατικὰ συνετέλεσαν εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς ἀστρολογικῆς φήμης. Κυρίως δὲ μάλιστα τὰ ἑξῆς.

Ἡ παραδοχὴ τοῦ ἀστρονομικοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου.

Ἡ σύστασις τῆς βασιλικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου.

Αἱ καταχρήσεις τῶν ἐπαγγελλομένων τὴν τέχνην ταύτην καὶ

Αἱ πολυάριθμοι κατ' αὐτῶν δημοσιευθεῖσαι σιλλογραφίαι.

ΕΜ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.